Александр Пушкин

БАГЪЧАСАРАЙ ЧЕШМЕСИ

(парча)

терджиман Осман Акъчокъракълы

Герай назар дике къалмыш
Тютер люлеси агъзында,
Мутий къуллар диван турмуш
Явуз ханнынъ этрафында.
Сарай халкъы сюкют узьре
Эсап этмектелер гъает,
Ничюн бойле элем узьре
Азапланмакъта хан-азрет.
Аман джумле халайыкъа
Ишарет верди укюмдар,
Дагъылдылар сола-сагъа
Баш эгип халайыкъалар.
Ялынъызлыкъта къалмыштыр хан
Чекер бир ах мелялетле,
Юзюнден эм олур иян
Онынъ къальбиндеки эеджан.
Юрегиндеки гъам захир
Нидже кольге эдер гуя,
Сия ве меюс булутлар
Айне киби тюм-тюз суя.

Мукеддер къалпли ханымлар
Хазин тынчлыкъ мекянларда
Ачылмамыш гоньдже гуллер
Муафызлар назарында
Мабус олан бу дюльберлер
Зиндан аса сарайларда
Ич тахаюль этмиюрлар
Хиянетлик низам ашкъта.

Сакълы туран бу чичеклер
Арабистан гулю киби
Яшарлар бу азиз рухлар
Къапалы джам къафеслерде.
Кечер айлар, кечер йыллар,
Факъат бахт онлара кульмез
Недир генчлик, недир севмек
Кечер куньлер ич билинмез.
Саатлар пек яваш китер
Куннинъ куньден ич фаркъы ёкъ
Бутюн аремде дургъунлыкъ
Сефа, зевкътен эсер эм ёкъ.
Вакъыт-вакъыт генч ханымлар
Гонъюль эглендже къастыле
Денъиштирип либасларын
Эдерлер джильве субетлер.
Долашырлар кезер онлар
Агъачлыкълар арасында
Ве яхут чагълайып акъан
Шадырванлар кенарында
Факъат арая къатылыр
О залым арем агъасы
Ёкъ ки, чаре сакъынмая
Козюн алмаз, эдер назар,
Эдер ол хызмет ве гъайрет
Сырая верир интизам.
Ханнынъ эмри онынъ ичюн
Къуран киби олур къанун
Санарсынъ дикили бир таш
О, бильмез ашкъ ве севдайы.
Къулакъ вермез, ишитмез о,
Оюн, кулькю ве джильвейи
Истер такъир ве истиза
Истер фигъан ве ах у зар
Риджа, миннет ве савт-сада
Раатын этмез тар-у-мар.
Хатун ахлякъларын билир
Насыл хаин олур онлар
Эсир олурса я азат.
Теджрибели одыр бир зат
Ве эм козюнъ къанлы яшы
Бош джанына токъунмазлар,
Чюн онлара о инанмаз.

Арааретли саатларда
Перишан сачлы дюльберлер
Китерлер суя тюшмее
О назик гуль киби тенлер
Аджеп эндамлы тенлере
Акъарчешме эдер оюн,
О ширин тенлер устюне
Боюн эгип тёкер суюн.
Арем невбетчиси бунда
Эдер сейран ве темаша
Чарпынып сувда ойнашан
Чыплакъ гузель беденлере.

Къаранлыкъта арем бою
Дуюлмаз пек яваш басар
Гузель халылар устюне
Одалары бакъар кечер.
Сед олмаян къапулары
Къулакъ салып тефтиш эдер
Онынъ хызмети сейир этмек
Насыл уюр зенан-ы хан.
Нефес алмакъ ичюн чекмек
Олур онъа аман иян,
Языкъ ол дюльбере ким гер
Эдерсе уйкъуда сёзлер
Ве я сырдаша гизлидже
Муаббет сырларын ачар.

Ничюн пек къайгъылы Герай
Чубугъы сёнмюш элинде
Къымылданмаз турур хадем
Ишарет беклер къапуда.
Еринден къалкъар ол султан
Ачылыр къапулар онъа
Тефеккюрле китер ол хан
Ханымларынъ тарафына.
Шадырванлар кенарында
Йипек халылар устюнде
Отурмышлар генч ханымлар
Эдерлер ханы интизар.

Мермер таштан хавузларда
Буллюр киби берракъ сувда
Балыкъларынъ ойнашмасын
Бакъып онлар олурлар шенъ.
Кими оюн эдер махза
Атар алтын купе хавуза
Эр тарафтан джариелер
Татлы шербет сунарларды.

Бир хош тюркю чагъырдылар,
Арем гурюльтие кельди.

Тюркю

-1-

Хакъ инсана эдер ихсан
Къаза-беля, мукяфаты
Не бахтлы ол факъыр инсан
Корен къартлыгъында Меккейи.

-2-

Не шанлыдыр эден феда
Джанын Туна ялысына
Дженнетте урий къыз онъа
Кулер къаршы келе-келе.

-3-

Даа бахтлы эй, Зарема,
Севип тынчлыкъ арем ичре
Гуль гоньджеси киби сени
Эгер сарарса бир киши.

Къызлар йырлаюрлар...

Арем зийнети Зарема
Озю къанда о неджм-и ашкъ,
О мазун эм сарармыш пек
Асмаз ситайише къулакъ.
Къатты рузгяр далын къырмыш
Нехль киби бойнун эгмиш
Ич бир шише бакъмаз олмуш,
Чюн Заремден Герай кусьмюш...

Лугъат

мутий – итаат эткен
халайыкъ – къадын хызметчи, къадын къул
мелалет этмек – сыкъылмакъ
иян – белли, ачыкъ
захир олмакъ – корюнмек
меюс – кедерли, тюшкюн
мукеддер – пек кедерли
хазин – гъамлы
муафыз – къоруйыджы
мабус – апис олунгъан, эсир
аса – безек, сюс
тахаюль этмек – хаялгъа кетирмек
эсер – бу ерде «алямет» манасында
либас – урба, кийим
шадырван – фонтан
такъир – акъарет
истиза – мыскъыл
ах у зар – агълап инълеме
савт-седа – сес-седа

шийве – наз, джильве
халы – килим
хадем – хызметчилер
тефеккюр – фикирлер, тюшюнджелер
интизар этмек – беклемек
берракъ – нурлу, йылтыравукъ
махза – озь башына, тек

сунмакъ – бермек
Хакъ – Аллах
ихсан – эйилик
Туна – Дунай
неджм-и ашкъ – севги йылдызы
ситайиш – макътама
нехль – пальма тереги